

"EDINOST"
Izhaja po trikrat na teden v čestih izdanih ob torkih, četrkih in petkih. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za en mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— " " " 4.50 za pol leta . . . 6.— " " " 9.— za vsa leta . . . 12.— " " " 18.— Naroknine se plačujejo naprej na mesečne brez priložne uslužbine za upravo ne oziroma.

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah knjig v Trstu po 40 urb, izven Trsta po 40 avr.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifi v petih: za naslov s debelimi črkami se plača, prostor, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, maši oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredu ali na Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker ne frankovana so sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naroknine, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulice Molino picole hit. 3. II. nadst. Naroknine in oglase je plačevati loco Trst. Odpri reklama cije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"P. edinstvo je moč".

Našim zasramovalcem.

(Peti članek.)

Kdor je pazno sledil naši polemiki z glasilom „sodrugov“ — z „Delavcem“ —, ta mora biti na jasnem, kako huda prede temu glasilu, ko mora vrčiti svojo glavno nalogo, ko mora zagovarjati politiko socijalistiške delegacije v državnem zboru, politike, ki se mora zdeti jako — čudna vsakomur, ako jo sodimo na stališča pol. iskrenosti, a povzem'neumljiva, ako jo sodimo na stališča socijalistiškega programa, se stališča „mednarodnosti“. Kdo naj bi umel ljudi, ki trde, da so mednarodni, a trditjo vse svoje moči ob narodnih vprašanjih? In naj bi že bilo to, ako bi jih trtili v dobrem smislu, jednako dobrohotno za vse, za uglasenje ostrosti narodnega vprašanja!! Ali ne: socijalistiški poslanci se postopali popolnoma jednostranski, torej v najpogubnejem smislu: svojim sodelovanjem so jedno stran — nemško — tirali v še kruteji fanatizem, na drugi — slovenski — pa so pomagali ogerčati čustva. Tako so nosili pelena na kup in so netili plamen narodnih strati, mesto da bi bili gasili, ali pa vsaj stali na strani kakor neinteresovani tretji. Jasnno pa mora biti vsakomur, da s tem niso škodovali le Slovanom, marveč tudi ideji socijalnega gibanja sami, ker njih postopanje je moralo vzbuditi tudi v največjem prijatelju te ideje nezaupanje in uverjenje, da bi kopali grob svoj lastni narodnosti, ako bi povsedevali socijalno gibanje, v kolikor stoji isto pod uplivom sedanjega vodstva socijalne demokracije. Čim pa je tako, in ako pomislimo, da to Slovanstvo, trepetaje za svoj narodni obstanek, znači večino prebivalstva v državi, izračuni si pač lahko vsakdo — ako le zna šteti na prste do pet — da postopanja socijalistiških poslancev ni možno zagovarjati ni se stališče pravnega četa, ni se stališča koristi socijalne ideje.

In tako čudno postopanje mora — mora, pra-

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Poljski pisal Boleslav Prus. Prevodil Podravski.

Polž je dovršil delo ter pognal konja domov. Na Nemece je bil že penabil. Vse njegovo pozornost sti obrnili na se krava in livada. Kaj, ko bi zares jedne kupil, drugo pa najel? Kar zgrozil se je v misli, da se mu morda izpolni to, o čemer je že premišljeval toliko let.

Še jedna krava in dva orala travnika, te tudi vrže kakih trideset rubljev dobička na leto. Pa mu bode mogoče bolje pognojiti polje, več prodati žita in na zimo vzeti v hišo berača, da nauči fanta čitati... A kaj bi rekli drugi gospodarji takemu prirastku? Gotovo bi mu prepustili več prostora v cerkvi in v krčmi, nego deslej. A kako bi si lahko počil o takem imetju!

Oh! počil! Polž ni poznal gladi niti mraza; doma mu je šlo vse po sreči, ljudje so ga radi imeli, tudi nekaj gotovine je imel ter bi se bil čutil popolnoma srečnega, ko bi ga ne bile toliko bolele kosti od dela, ko bi si bil mogel izpečiti in se nasedeti, kolikor bi mu pozelela duša.

III.

Vrnivši se na dvorišče je Polž oddal brani hlapcu ter jel sam ogledavati kravo, privezano k

vimo — braniti „Delavec“. Težko breme mora nositi siromak. Vidi se mu, kaže se mu šibijo noge. Podoben je težaku, ki — kolne, ker mora nositi pretežko breme. „Delavec“ sicer ni klel, ali nabiral je najbolj duhtedih psov, ker — nočemo reči: ni znal — ni mogel braniti z argumenti neumljivega postopanja svojih gospodarjev. Cenjenim čitateljem je znano, kako sočnih je „Delavec“ metal ravno nam na glavo. Ali je res menil, da je že ovrget naše trditve s tem, da nam je rekel — cunja? Toda, nam se ne bi zdelo posebno častno, ko bi hoteli dalje vrteti v rokav tak leksikon — psov. Denimo ga torej lepo na stran!

Da bi pa vendar ne bilo prečito, da v „Delavčevem“ arsenalu ni drugega orožja nego — psovka, je vendar napisal par „stvarnih“ opazk. Toda priredil si je stvar — kakor smo videli — jako komodno! Mesto da je storil, kar bi bila njegova prva dolžnost, mesto da je stvarno opravičil postopanje svojih, je napisal nekaj sumničenj in zavijanj na adreso — družih. To je po tistem znanem receptu: reci mu ti, da ti ne poreče on!

Mi nismo ostali dolžni odgovora in kakor sneg pod žarki pomladanega solca, tako so se topila „stvarna“ očitanja „Delavčeva“ našim poslancem in vsej večini. Pribili smo na tem mestu, da „Delavec“ ni govoril resnice: kadar je trdil, da smo bili mi vladna stranka Badenijeva; kadar je trdil, da je večina glasovala za razpust organizacije železničarjev in da se je s tem pokazala sovražna železničarjem; in ko je trdil — to je bil pač najhujši tobak — da je bila večina proti zvišanju podpor poškodovancem po lanskem elementarnem neugodah; in ko je po svoje tolmačil in — zavijal postanek, zgodovino in vzroke tisti toli navajani lex Falkenhaya!

Vse, vse to se je kar topilo pod prsti in v areni „Delavčeve“ polemike ni ostalo slednjč drugega, nego: „denuncijanstvo“, „riganje“ — kako lepo zveni to! — „klerikalstvo“, „uradno glasilo

plotu. Navzlic nastajajočemu se mraku je spoznal, da živinče je zalo. Imelo je po životu črne proge, majhno glavo, kratke noge in veliko vime. Ogle dal je je dobro ter si priznal v duhu, da se nobena od njegovih krav s to kosati ne more.

Pomisli! Je, da bi ne bilo napačno, ko bi jo odgnal na dvorišče, tuda čutil je, da za to nima več moči. Zdelo se mu je, da mu roke stopijo iz zgibov in noge se brčkone zgrudijo, ako bi se gani! s mesta. Človek zamere teške delati do solčnega zahada, toda po solčnem zahadu ne pomaga nič, mora se pečiti. Torej, namesto da bi odgnal živinče, je je pobožal samo. Ko je pa ono, kakor da sluti novega gospodarja, obrnilo kajemu glavo ter se z mokrim gobcem dotaknilo njegove reke, postal je Polž tako ganjen, da bi bil skoro objel kravo okrog vratu ter jo poljubil kakor človeka.

„Morda da je kupim“, je zamomljaj, pozabivši na utrujenost.

Na vratih se je prikazala gospodinja z vedrom pomij za kravo.

„Matija!“ je poklicala hlapca, „ke se krava napije, odženi jo v hlev. Župan ostane pri nas čez noč, torej živinčeta vendar ne moremo pustiti na dvorišču.“

„Nu, in kaj bode iz tega?“ je vprašal Polž ženo.

„Kaj naj bi bilo?“ je odvrnila ona. „Zahteva petintrideset papirnatih rubljev in srebrnega za vr.“

vohunov“ — in vse te trofeje so bile pokrite s „cunjo, s katero si obriše človek oblatene čevlje!“ Pač, še nekaj drugega nam je ostalo — spomin in prepričanje namreč, ne le da se je „Delavec“ temejito isjalevil poskus, da bi drugim po krivici podtaknil razne krivde, marveč da smo dokazali mi, a ne psovkami, ampak na podlagi dejstev in dogodkov, da odgovornost prav za tiste krivde sloni v svo težo na plečah onih, ki so tožili nas; da so uprav oni zakrivali po velikem delu krivice in škoda, ki jo trpe vled dogodkov v avstrijskem parlamentu: načelo parlamentarizma in svobode, gospodarski odnosi, socijalna ideja in — večnosveto načelo jednakosti vseh ljudi in vseh narodov!!

S podatki v roki, vestno držé se resnice, natančne označivši, kako so se v parlamentu vrstili dogodek za dogodkom, kako je brutalno fizično nasilje po tiranskem gospodstvu hlepečih ljudi izsililo reakcije, s kakeršnjo bi se tudi mi ne mogli spoprijazniti nikdar ob normalnih odnosih: smo podali jasno sliko, da so le obstrukcionisti — in ne pozabimo, da so bili med istimi tudi socijalni demokratje — krivi na tem, da smo dospeli do ene točke, kjer se nehuje ustavno življenje in se zapričenja vladni absolutizem, in smo dokazali na način, da najhujši reakcionarci, najhujši sovražniki svobode, ustavnemu življenju so ravno — poleg patentovanih zastopnikov herrnvolka — socijalisti!!! Življenje človeško je pač polno neverjetnosti, protislovij in neskladnosti — in tako živo protislovje so ravno voditelji socijalne demokracije. Morda v nebni drugi stranki niso tako oddaljena drug od drugega: lepe besede in nelepa dejanja!

Potrebno se nam je zdelo, da smo podali tu nekoliko rekapitulacije v velikih potezah iz odgovorov naših na podtikanja „Delavčeva“. S tem se poslevljamo za sedaj od tega glasila in se pogovorimo v bodoče nekoliko z sestrice mu — „Svobodo“.

„Teda, kar je res, to je res“ je dedala čez nekaj časa, „krava je toliko vredna. Pred večerem sem jo pomolila in dasiravno je bila na poti, vendar je dala več mleka nego Liska...“

Kmet je vnovič čutil bolečine v rokah in nogah. Moj Bog, koliko se je treba nahoditi, namučiti, prebdati, predno človek spravi skupaj petintrideset papirnatih rubljev ter še jednega srebrnega! Da bi mu Grohovski vsaj nekoliko odjenjal!

„Mar ga nisi vprašala“, je rekel Polž, „ali odjenja kaj?“

„Ali, ali!... Dobro, ako jo bode spleh hotel prodati. On zatrjuje neprestano, da je Gabarju še davno obljubil kravo.“

Polž si je jel puliti laso.

„Ali ga je res neareča prinesla!“ je dejal, „in kaj sem zakrivil, da me Bog tako hudo kaznuje!.. Ne vem še, ali mi grajšček dá livado ali ne, a tu pa moram še toliko šteti za kravo...“

„Jožek, ne bodi bedast, bodi pameten“, segla mu je žena v besedo. „Saj so ti livado že sami večkrat ponujali v grajščini, na kravi pa mu poskusi kaj utrgati. Ako odjenja, odjenja, na vsaki način pa izpij z njim žganjice ter ga sprejmi gostoljubno; morda dá Bog, da se omekča. Ne bodi pa preveč gostobeseden in pogostoma poglej name, pa bodeš videl, da bode dobro.“

(Pride še).

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 20. januarja 1898.

Po odhodu viteza Rinaldinija. Pod tem naslovom piše zadnja „Soča“, ko je označila politički položaj na Goriškem:

„V Trstu vladajo podobne razmere. Mestni zastop in deželni zbor je prišel v roke rudečkarjem najhujše vrste. To se je zgodilo sporazumno z vitezo Rinaldinijem. — Sramotno so propadli kandidati one stranke, ki je nam Slovincem sicer tudi sovražna, a se je vsaj na videz so imenovala — avstrijsko, konservativno. Kakó razdvajane razmere vladajo v teh dveh zastopih, to dokazuje več nego dovolj aféra Nabergejeva in abstinenca slovenskih deželnih poslancev.

Uloga Istra pa je srečno dospela pod Rinaldinijevo vladu na praz — revolucije. „Argumenti z ulice“ so zmagovali, avtoriteta zakona in države je bila pogrta v blato!

Ia zastopniki Primorske v državnem zboru? Vlada Rinaldinijeva je odvzela Slovanom tri mandate in jih dala Lahem! Italijanska manjšina je dobila 11 zastopnikov, slovenska večina pa le 4. Propadel je dični Nabergej, odlikovan z viteškim križcem, a na njegovo mesto je bil izvoljen nekdanji Garibaldinec Mauroner. Nabergej se je bojeval za Avstrijo, Mauroner pod zastavo Garibaldijevo, a danes je Mauroner zmagovalac nad vit. Nabergejem. Trst je dobil pod Rinaldinijem prvič svoje zastopnike iz vrste prostele progressivne stranke.

Umevno je, kolika ogorčenost je zavladovala med slovenskim prebivalstvom vseh tolike pristranosti merodajnih krogov v prilog italijanski manjšini. Italijanski šovinisti pa se je bila polotila vseh milosti tržaškega solca iz umene hiše tolika šopirnost, da so šli v svoji brezmejni predrznosti tako daleč čez meje skrajno možne dopustnosti, — da so končno omajali stalnice istemu svojem velikemu dobrotniku vitezu Rinaldiniju, ki se je moral umakniti in narediti prostor — grofu Gočssu.

Toda, kakošna dedščina po vitezu Rinaldiniju! Kakó pomiriti razburjeno slovensko večino v vseh treh deželah, da bi ostali Lahí mirni? — Ako misli grof Gočss doseči kaj takega, se vara močno! Slovanom ne bo mogel ugoditi v najprimitivnejši zahtevi, da bi Lahí ne zagnali huronskega krika! Treba bo torej ukrotiti slovanofobno težoje primorskega lahenstva z vse odločnejšimi sredstvi, katerih ima vlada obilo na razpolago. Vlada naj se sama odloči za to, kar je prav, naj izvede to brezobzirno, za kar ji bodo hvaležni vsi avstrijski Slovani in sploh vsi avstrijski misleči življi, — za divjanje irredente pa se ne sme brigati, ako noče, da bi zopet zmagali slovanofobni in irredantovski „argumenti z ulice“!

„Soča“ nam je govorila naravnost iz srca. To isto in skoro z istimi besedami smo že hoteli reči tudi mi. Mi bi hoteli samo še nekoliko raztegniti po večletnih skušnjah utrjeno zatrditev „Sočino“: da novi namestnik ne bo mogel ugoditi niti najprimitivnejši zahtevi Slovanov, ne da bi Lahí zagnali huronskega krika! Povsem resnično

Stritar in nova literarna struja.

II.

Od l. 1895. nadalje skoraj ni izšla številka, v kateri bi ne bilo na vrsti moje „leposlovno radikalstvo“, in že tedaj se je dr. Mahnič v ogromnih člankih zgražal nad menoj, ki sem tičal, še skrit za psevdonimi „Kosec“, „Ribič“ itd., terej še nesnan, v podlistku „Edinosti“, „Naroda“ in „Vesne“. (Zadnji letnik tega lista, s katerim se je bavil Ušeničnikov prednik še dve leti po „Vesni“ prebrani smrti, in ki je zagrenil premnogo nočij tudi profesorja dr. Jos. Pavlici, sem uredil celó jaz!) „Katol. Obzornik“ so tudi izšle šele 4 številke in že je dobra tretjina vsega letnika posvečena meni, novostrojnikom in „leposlovju fin de siècle“. — Domišljavost bi bila torej razumljiva, a vendar ostanem lepo ponizen. — Čemu pač razlogi, čemu boji? — Vsploh dokaže vse! Na vseh koncih in krajih vstajajo slovenski realisti in realiste, da, celó dekadenta že imamo; vsaki mesec nam rodi nov literaren talent, ki prisega na novostrojarsko zastavo! L. 1895. sem bil še sam! Danes pa se ustanavljajo že krasni zborniki za novostrojnike,

je to, ali resnično je še nekaj družega — saj poznamo laški temperament — kar bi se človeku zdeelo neverjetno in na kar moramo še posebno opozoriti gospoda namestnika; in to bi bilo: „Čim energičneje bode odpravljali stare krivice, na katerih so trpeli Slovani te dežele, čim manje se bode oziral na prvi morebitni krik laške gospode, tem — manje bodo kričali pozneje. V nasprotnem slučaju, ako bodo videli pretirano obzirnost do njih, bodo pa po vsakem cincanju — kričali še bolj. Mi poznamo to gospodo. Tako nas uče skušnje. Gospod c. kr. namestnik bode dosegel torej lahko ta ali oni efekt: ali potihneje tožbe Slovanov in polagoma tudi kričanje Italijanov — ali pa bodo tožbe Slovanov še glasnejše, in hkratu tudi kričanje Italijanov še bolj huronsko. Na prvi hip se mora videti to človeku res neverjetno, ker nelogično, ali je vendar take, verjemite nam, da je tako!!

Iz deželnih zborov. V dež. zboru Moravskem je utemeljeval posl. Začek svoj predlog, da deželni zbor odpošlje addresso na krono. Njega predlog se je izrečil odseku 18 členov.

Odsek za stvari nauka v deželnem zboru Galiskem je sklenil na zahtevo maloruskih poslancev po obveznem uvedanju pouka obeh deželnih jezikov na vseh srednjih šolah Galicije: 1.) da se laželetni poznanja obeh deželnih jezikov in da je tako poznauje neizogibno potrebno državnim uradnikom; 2.) da se odobruje akcija deželne odbora galiskega za uvedanje neobveznega pouka družega deželnega jezika na vseh srednjih šolah Galicije, ter da je naložiti deželnemu šolskemu svetu, da naj po možnosti skuša po vsej Galiciji uvesti pouk družega deželnega jezika, kakor obvezni predmet; 3.) da se pozivlja vlada, da na obeh vseučiliščih v deželi in na Lvovski politehniko zasnuje praktične kurze, v katerih naj bi lektorji na praktičen način poučevali v maloruskem jeziku. — Taki sklepi so res hvalevredni, ker uplivajo blazilno na medsebojno razmerje med Poljaki in Malorusi.

Položaj na Češkem. Za čutstvovanje v češki javnosti, toliko izživani po nemških dijakih na ulicah in po prostastvih Wolfa in družbe v deželnem zboru, je bil značilen govor, ki ga je imel jeden mestnih svetovalcev v seji mestnega zastopa praškega minolega torka. Govornik je rekel, da je prebivalstvo Prage skrajno vzburjeno vseh izživljenega nastopanja nemških dijakov, kateri poslednji nadlegujejo meščane češke nerednosti. Res je, da imajo dijaki pravico nositi znake svojih društev ali — vzkliknil je govornik — kake stvari se pa dogajajo češkim rojakom v pomemčenih krajih? Odnosaj, kakoršni so sedaj v Pragi, ne smejo trajati dalje, ako se noče, da bodeti trpeli veliko škodo industrija in trgovina. Mestni svet je sklenil na to, da se takoj sestavi spomenica in odpošlje namestniku.

Sicer pa pričajo zopetne vojaške patrolje po ulicah, da se oblasti boje resnih dogodkov. No včeraj ni bilo zabeležiti nikakega resnega spopada na ulicah, ako abstrahujemo od malih prask z nemškimi burši. Kako da nastajajo te praske, priča najjasnejše dejstvo, da si je znani Wolf organizoval celo gardo — kakih 300 dijakov — ki imajo

ker so dosednji časopisi premajhni. Glejte, srednješolci imajo svojo „Nove nado“, kjer dominujeta realizem in materijalizem, kjer se navdušuje mladina za Zola, Tolstega, za d'Annunzia... in za-me; — glejte, slovenski velikašolci, prisegajoči na znanstveni materijalizem, so si ustanovili v Pragi „Novo dobo“, hrvatski in slovenski leposlovci novostrojniki pa izdajajo svojo smotro za moderno književnost in umetnost: „Mladost“. In, o groza! Čujte, g. dr. Aleš Ušeničnik, mej sotrudniki hrvatsko-slovenske „Mladosti“ so Emile Zola, G. Brandes, V. Vereščagin, Lemaitre... Vidic, Borut, Cankar, Zupančič (Aleksij Nikolajev, Gojko), gdč. Márica, Govékar in Aškerc!! —

Ti vspehi dokazujejo vse; mi naraščamo, mladina je z nami in za nami, bodočnost je naša prej ali slej. Zaman je ves boj proti nam — zavirati nas morete — ustaviti in pobiti nič več. Za nami stoji „moderna“ vsega sveta; kamor pogledamo, novostrojniki, naj bodo že realisti ali dekadentniki, podpirajo in zmagujejo. — Kaj hočete torej? — Sami vemo, da nas masa, množica, ne bo razumela nikdar, pa saj niti ne težimo za tem. Masa je vedno reakcionarna! Prepuščamo jo Vam! — A

nalog hoditi po ulicah in izživati meščane! Torej provokacija na vseh koncih in krajih, provokacije v ta namen, da bi Nemci mogli potem tožiti o proganjanjih. To je že skrajna brezvestnost; takemu početju res ne vemo pravega imena.

Gibanje med narodnostmi na Ogerskem. Zavest o skrajni nevarnosti, v katero spravlja nemadbarske narodnosti na Ogerskem brezprimerno nasilje Madjarov, vzdramilo je menda narodnosti na odločen odpor. Omenili smo že protesta, izdane nedavno po zastopnikih narodnostij, ki so se zbrali v nekem hotelu v Budimpešti proti madjarjenju imen. Nadalje hočejo narodnosti uprizoriti agitacijo po vsej Evropi, da obrnejo pozornost vsega izozemstva na žalostne odnose, v katerih morajo živeti. — Te dni se zopet zberejo v Budimpešti voditelji narodnosti, da sestavijo spomenico na krono. To spomenice hočejo razširiti potem v tisočih eksemplarev. — Dal Bog svoj blagoslov temu plemenitemu prizadevanju. Kakor se razmere na Ogerskem imajo narodnostij res jedino še dve mesti za svoje pritožbe: presvetlo krono in evropsko javnost. Oni pričakujejo rešitve z Najvišega mesta, ker vedo, da je bilo to mesto vsikdar zavetje pravice; in pričakujejo odrešilne besede od evropske javnosti, ker smejo računati, da sodba te poslednje se mora glasiti uničevalno za madbarska nasilstva že zato, ker bode izrečena po načelih človeške kulture, človekoljubja in civilizacije!

Iz Srbije. Tržaška „Sera“ od 19. t. m. priobčuje to-le vest iz Belegrada: „Velezanimive govornice krožijo tukaj. Raskralj Milan je prijavil baje avstrijskemu ministru Goluchovskemu svojo nakano, da se proklamira zopet srbskim kraljem. V tem slučaju nastane gotovo revolucija. Radikalci so že pripravljajo za ta slučaj in se oborožujejo skrivno.

Ozirom na sporazumljenje, ki vlada sedaj med Avstrijo in Rusije glede balkanskih razmer, je Goluchovski opozoril rasko vlado na to, kar se nameruje v Srbiji. Avstrija in Rusija sta opozorili Srbijo, da naj ostanejo dosedanje razmere.“

Ta vest sega nekoliko predaleč, a resnica je, da se govori že dlje časa po evropskem novinstvu — sedaj jasneje, sedaj bolj tajinstveno — o takih nakanah nesrečnega raskralja, katerim bi mogle postati posledice uprav grozne. Te dni smo čitali celó v nekih novinah, da se stvari v Belegradu pletejo tako, da slednjič mora priti do spora tudi med očetom in sinom: ali dá Aleksander zapreti Milana, ali Milan Aleksandra!! In ako tudi ni res, da hoče Milan tako lomiti storjene obveze ter strmoglaviti svojega lastnega sinu, vendar ni dvomiti, da stremi Milan za tem, da dobi zopet v roke vso političko moč. Že v tem pa je dovolj nesreče za nesrečno kraljevino in nevarnosti za — dinastijo Obrenovičev. Milan napenja preveč strune v svoji — recimo tako — parižki lahkomiselnosti, da ne bi danes ali jutri pečila struna!! A potem še le, potem, ko zaplapol v hiši našega srbskega soseda, se pokaže, kako frivolno so postopali oni avstro-ogerski novinarji in drugi činitelji, ko so podpirali jednega Milasa v njegovih mahinacijah.

Na Francozskem so še vedno na dnevnem redu demonstracije in izgređi proti židom. Take

inteligencija, elita meščanstva, razumnistvo je naše ali bo kmalu naše... Trde boje imamo za svoje ideje, a ti boji nas le krepe in množe. — Če nam za hip upada pogum, o, ozremo se preko domačega plota, v duhu pohitimo k svojim somišljenikom na Dunaju, v Franciji, v Italiji, Rusiji, Švediji — in zopet smo zmagoviti...

To je ves moj odgovor na poniževanja dr. Ušeničnika in vseh nasprotovalec „nove struje“... Le brumite in bučite, le vpijte in iščite novih sredstev, mi hodimo nevzdržno svojo pot naprej — naprej — naprej!

Tako. Dopršil sem. Nerač sem se lotil tega pisarenja, saj je škoda časa, katerega izgubljam s svojimi nasprotniki. Toda na vse se vendar ne sme molčati.

Zahvaljujé „Edinost“, ki je že toliko pripomogla k temu, da se tudi narod že precej bolj zanima za našo literaturo, sporočam tem potom vsem svojim mladim in starim prijateljem bratski pozdrav z vzklikom:

„Allons enfants!“

V Ljubljani, 10. prosinca 1897.

Fr. Govékar.

demonstracije so bile v Bordeaux, Montpellier in Nantes. V Parizu pripravljajo za nedeljo veliko demonstracijo proti vsaki reviziji procesa proti znanemu židovskemu kapitanu Draifusu. To pot je židovstvo poseglo malo predaleč. Doteknilo se je francoske vojske, tega pa ne prenaša francosko srce, bodisi katere stranke.

Različne vesti.

Sprava na Kranjskem. Včerajšnji „Slovenski Narod“ priobčjuje velesanimiv člani iz peresa drž. poslanca dra. Ferjančiča. Ko se povrnemo k izvajanjem „iz literarnih krogov“, omenjenih v današnjem jutranjem izdanku našega lista, dotekniti se hočemo tudi zanimivih izjavah Ferjančičevih. To pa moramo poudariti takoj, da smo čitali pravo slastjo, kar je napisal dr. Ferjančič, ne da bi hoteli trditi, da tudi meritorno soglašamo z vsem. Toda razveselili smo se spisa Ferjančičevega radi resnosti in mirnosti in objektivnosti, ki ga dišijo. Tako piše oni, ki hoče zidati in ne podirati, tako piše oni, ki noče žaliti in sumničati, ampak — bistriti pojme. Takov naj bi bil sploh ton v naših polemikah!

■ Ne menijo se baje za to, a vendar se perejo! Včerajšnji „L'Indipendente“ se bavi z izjavo slovenskih poslancev deželnega zbora tržaškega. Kratki zmisel precej dolgih izjavah „Indipendentov“ je ta, da se občinstvo tržaško ni malo ni brigalo za to izjavo. Onega dne da se je pač govorilo v Trstu o — steklih pišč, ali o slovenskih poslancih se ni govorilo. Ali čudno: kraj vse te nebriznosti se radikalno italijansko glasilo zvija potem skozi celo kolono, da bi dopovedalo svetu, da ni res, kar trdi izjava poslancev! Ako je res tako brez vsega pomena, ali prihaja šestorica slovenskih zastopnikov v deželni zbor, ali ne prihaja, čemu vendar ta potrata fraz in sofizmov? Če je važnost Slovencev res tako malenkostna, potem se moramo le čuditi, zakaj Italijani streljajo s kanoni na — vrabce! Čemu si nakladajo napore z zatajevanjem resnice? Če jim je vsejedno, kako sodimo o njih mi in ostali svet, zakaj taji „Indip.“ notorične resnice in celo take, katerih se je veselil o vsaki priliki, zakaj taji dogodke, kakoršne je vsikdar štel v veliko čednost meščanstva tržaškemu? Zakaj se ravno sedaj, ko bi hoteli smešiti naše poslance, postavlja najproslule stališče, da pravdanja mora biti glavno sredstvo — tajejanje? Zakaj je ravno ob tej priliki zatajil geslo, ki je sicer pripoveduje na vseh oglih: Proti Slovincem je dovoljeno vse! Čudno. Ali pa je morda vendar res, da so tudi progresovski junaki krvavi za kožo, da vendar niso neobčutni za to, ako odhajajo in prihajajo osebe na — tržaškem namestništvu? Ali jim vendar ni vsejedno, kako sodijo o njih nove osebe? Čemu bi trdili sicer, da so Italijani vsikdar postopali najuljudneje z okoličanskimi zastopniki; čemu bi trdili sicer, da se je laško občinstvo vsikdar vedlo do okoličanskih zastopnikov, kakor velevaljo zakoni civilizacije; čemu bi zatrjali sicer, da so okoličanski poslanci vsikdar uživali polno svobodo govora; čemu bi zatrjali sicer, da se je okoličanske poslance vsikdar poslušalo „con buona maniera“, in da se jim je ali pritrljalo ali se jih je zavrčalo istotako „con buona maniera“; čemu bi zatrjali sicer, da je večina postajala malce trša le tedaj, kadar so okoličanski zastopniki postajali „impertinenti“; in zakaj bi zatrjali sicer, da so le Slovani sami krivi, ako se je včasih spenjala užaljena duša italijanska, ker so zanesli v zbornico nasilnost fanatizma z slovenskih taborjev? Čemu ves ta aparat zanikanja in tajejanja na debelo, da bi ovrgli trditve slovenskih poslancev, ako je res, da se oni in ves svet niti zmenili niso za to izjavo!

Ti čitatelj pa primerjaj dogodke iz zadnjih let, spominjaj se vseh škandalov v zbornici in na galeriji, pomisli na vse, kar je moral pretrpeti na provkah že sam jedini Nabergoj — in stopi ti pred oči, na koli drzen in ciničen način je tajil resnico „Indipendente“, ko je pisal gornje trditve!

Rekli smo že: na namestništvu so odhajale in prihajale osebe. Od todi prememba taktike. Dokler je bilo tako, kakor je ravno bilo do sedaj, so lahko bili cinični, ker so vedeli z gotovostjo, da jim to ne škodi; sedaj pa, ko se vendar ne more vedeti, kako bode in kaj bode — sedaj treba novim osebam metati pesek v oči!

Brzojavna služba. Povodom zasedanja deželnega zbora istrskega v Pulju dne 20. prosinca t.

l. bode imel poštni in brzojavni urad v Poreču od 19. prosinca do kosca zasedanja polno dnevno in nočno službo.

Še vedno megla. Nesreče. Utopljenec. Take megle res še ni bilo v Trstu. Bila je večkrat, ali vselej le nekoliko ur. Sedaj pa traja že nekoliko dni. Sinoči bila je tako gosta, da se od jedne plinove luči ni zapazilo naslednje, čeravno so svetilke gosto nastavljene. Kdor je šel po ulici, moral je paziti zeló, da se ni zaletel v vogal hiše, voz ali kaj drugega. Nekateri so imeli seboj celolastne svetilke. Drugi so imeli seboj zvončke, v varnost da niso zadeli v druge, ali da niso drugi v njih. Ljudstva je bilo po ulicah nenasladno malo. Res je bilo zeló nevarno iti po ulici, posebno pa ni bilo varno prekorati ulice ali trga. Hodečemu po ulicah so ti ljudje vstajali pred očmi, kakor iz vode. Ni čuda torej, da so se pripetile različne nesreče.

Na trgu Barriera zadet je neki izvozeček v tramway; sreča je bila, da se ni pripetilo hudega.

Josip Urbau se je vračal domov z dela. Blizu pomola Giuseppina stopil je slabo in padel v morje. Na njegov klic prihitela sta tja eden redar in eden finančni stražar. Izvlekla sta ga iz morja. Na polic. inšpektoratu so ga slekli in dali v postelj. Od tod je bil potem sproveden v bolnišnico.

Na pomolu je padel v morje mehanik Peter Rosogliano. Dva nepoznana moža sta ga izvlekla iz morja ter ga spremila domov.

Neka 15letna mladenka, Eliza Gernovič mislila je, idoča po ulici, da jo že dlje časa zasleduje nekdo. V tem strahu je začela bežati. Prispevša do ulice Beccherie, padla je na tla v omedlešici.

Težak Ivan Janežič se je vračal domov okoli 8. ure zvečer. Blizu ribjega trga je padel v morje. Njegov klic je privabil v obližje stražarja Glavača. Vlede velike megle in teme ga stražar ni mogel niti najti. Še le dvema mornarjema se je posrečilo, da sta ga našla s pomočjo jedne ladje. Veliko je bilo truda predno sta ga izvlekla iz morja. Takoj so poklicali pomočnj. zdravniške postaje, ali zdravnika ni bilo tam, ker je bil malo prej poklican v pomoč radi druge nesreče. Nesrečavež je moral ves premočen in popolnem v nezavesti ležati zunaj, dokler ni prišel zdravnik. Ko je prišel zdravnik, bilo je že prepozno, kajti že je bil vzdihnil utopljenec svojo dušo. Truplo njegovo so prenesli v kapelico pri sv. Justu.

Med 7. in 10. ure zvečer padli so nadalje v morje: 6 oseb na obrežju Pescheria, 3 v kanalu, 2 v Sacchetti, 3 v obližju pomola Giuseppina, 2 osebi in 1 vojak blizu hotela „della Ville“, pri Lloydovi palači je padel neki rekček, kateremu je manjkala jedna roka, in 1 mornar. Nekateri teh bili so sprovedeni na njih stanovanja, nekateri so si sami pomagali. Okolu kanala in ob obrežju so nategnili vrvi v varnost.

Beneški parnik „Venezia“ zavozil je blizu Salvora na neko skalovje. Ker mu radi pregoste megle ni mogel priti na pomoč nobeden parnik, moral je čakati tamkaj do danes.

V občo je hudo zaviran promet; posebno parnikom dela megla veliko sitnost. Jako težko jim je odpluti kakor pripluti. Mnogo imajo torej zamud. Danes je bila megla zopet jako gosta. Ljudje si že ne vedo tolačiti to čudno prikazen.

Zahvala. Kmetijska in vrtnarska družba za Trst in okolico izreka s tem svojo najtoplejšo zahvalo gospodu Jožetu Guštinu, posestniku v Lonjerju hiš. št. 111, ker je dovolil, da se postavi na njegovem zemljišču ob cesti v Lonjer družbina tabla z napisom družbine trtnice v Lonjerju.

Trgovcem z vinom in krčmarjem! Iz bujskega sod. okraja v Istri se nam piše: Že večkrat sem nameraval spomniti trgovce z vinom in krčmarje, ki dohajajo v ta kraj kupovat vino, naj bi se držali gesla: „Svoji k svojim“ in naj bi kupovali le tam, kjer so gotovi, da je gospodar poštenjak, ki dela in prodaja vino od trte, to je: naravno in dobro. Opazoval sem namreč te leta, da so se Italijani in tudi naši iči-Italijani hvalili in se veselo posmehovali, kedar so Kranjcem — in največ so ga ravno tem — prodali ponarejenega vina. Tudi nekateri, in sicer dobri krčmarji iz tržaške okolice se dajo prestlepiti našim prilizunom.

Najhuje pa se Kranjci puste slepiti z muškatom. Da mu le diši po njem in da je tekočina sladka, si misli: to je pravi! A revež ne vé da

je to voda kuhana na tropinah muškatovih, in kateri je bilo dodanega toliko sladkorja.

Zdaj je mnogo tacihi ljudij po Istri, ki ponarejajo vina. Niso samo Italijani, nego tudi naši iči-či. Kdor hoče v teh krajih dobiti naravnega vina, mora poznati zaupnega moža, ki mu zna in hoče povedati, kje mu je kupovati vina. Opozoriti moram Kranjce in naše ljudi iz tržaške okolice, naj nikar ne verujejo tem, ki današajo „kampijone“, (uzorce), da oni so res pravi „slavi“ itd. Tu jih poznamo za največe sovražnike naše in vsega, kar diši po slovenskem; tu delajo z nami kakor svinja z mehcom. Torej pozor in: Svoji k svojim!

Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Iz okraja koperskega nam pišejo: Te dni sta bila v Kopra kmeta Ivan Tedeš in Josip Bertok iz Pobegov. Stojčca na trgu sta se mirno pogovarjala med seboj po slovenski. Opazivši ju neki Jakomin Andrej, zidar iz Loparja, občine pomjanske — mož, ki bi bil rad Italijan vzlic svojemu slovenskemu rojstvu — je pokazal s prstom, rekši tovarišu svojemu: „Vare, kvešti že kreoti di Pobegi!“ — Slovenska kmeta se nista menila za to in sta mirno odšla potem v kavarno Padovani. Ko je tudi rečeni „Italijan“ iz slovenskega Loparja kmalu prišel za njima v kavarno, poklical ga je eden izmed njiju na odgovor: „čemu da je kazal na njiju s prstom in ju zasramoval na ulici?“ A veste kaj je sesteril na to vrla „italijanska“ duša? Šel je po redarja z ovadbo, da sta kmeta zasramovala njega, ker je pristaš italijanske stranke. In res je takoj prišel redar v kavarno. Ko pa se je policaj prepričal o stvari, ni vzel seboj slovenskih kmetov, ampak — „Italijana“ iz slovenskega Loparja.

Tržaško italijanstvo — rešeno! Minolega leta je bilo dnevoj, ki so trdili naši „dobri“ sosede, da Trst je in mora ostati izključljivo laško mesto! Govorili in pisali so, da nam Slovincem ne dajo in ne bodo dajali več ne gledališča, ne dvorane, ker da tako nas prisilijo iti v Ljubljano, kjer da je prava naša domovina!

Pijani so bili, pijani, in to samega gnusnega fanatizma ter voline sleparije. Ker pa se v pijanosti govori to in ono, kar bi se sicer ne govorilo, se pijanci, ko so se streznili, — sramujejo sami sebe in budalosti, ki so jih dovršili v pijanosti. Nekako tako se godi sedaj našim lahomom, toda ne v polni meri, ker se niso še popolnoma streznili! Da je temu tako, priča to, da so našim narodnim društvom zopet dovolili prostore za običajne plesne, toda s pogojem, da morajo tiskati lepake v — laškem in slovenskem jeziku, ker bi samo slovenskih ne mogli dovoliti! Slavne „Del. podporno društvo“ je za letos opustilo vsako tiskanje lepakov — kar je povsem prav. Treba pa, da jim pokazemo, da mi smo še tukaj, da ostanemo in da se — množimo ob vseh pritiskih! Na mesto vsakoletnih lepakov, zadostuje Vam vsem teh skromnih par vrstic. Dan 29. januarja naj bode dan tržaških Slovanov. Tega dne naj ne izostane niti eden onih, ki so naši, ker le tako nadomestimo prepevedano slovenske — lepake!!!

P. S. Kakor čujem, delajo se res velikanske priprave. Istrani in Goričani so prijavili svojo udeležbo po deputacijah, kar nas iskreno veseli, osebno v teh kritičnih časih.

Na svidenje torej, na dan 29. t. m. v „Politeama Rosetti“!

„Nekdo“.

Veselica slovenske deške šole pri sv. Jakobu, ki se je ponovila v nedeljo dne 9. januarja v „Slovenski čitalnici“, izpala je, kakor njena predica, v popolno zadovoljnost vseh navzočih. Vkljub jako slabemu vremenu bila je dvorana lepo napolnjena in mej drugim občinstvom opazili smo tudi nekaj vrlih naših gosp. duhovnikov. Le naša tržaška inteligenca bila je zastopana bolj pičlo. Vspored večera je bil krasni S. Petzov oratorij „Potovanje po domovini“, dvoglasen zbor v 8 oddelkih s spremljevanjem glasovirja in harmonija pod vodstvom gosp. učitelja M. Kosca. Že uvod tega oratorja, ki se je izvajal neverjetno preciznostjo, dajal nam je nado do lepega, pevskega užitka. Prva točka je bila nežna pesmica „Ah ni-li zemlja krasna“. Pel jo je dvoglasni deški zbor s spremljevanjem glasovirja in harmonija s toliko glasbeno natančnostjo, da smo se kar čudili divnim glasovom visokih nežnih sopranov in složno proleznih melodiških altov. Čim so odzveneli zadnji glasovi te pesmice, nastopil je deček ter nam v

— Lastnik konsercij in sta „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: Frau Godnik. — Tiskarna Dolenc v Trstu.